

Metodika XIII.

Znepokojivý gender,
nebezpečný feminismus,
konstruovaná maskulinita

*Perspektiva pohlaví, její společenský význam a
dopad na vědeckou práci*

IV.

Chcete takové muže?
Maskulinity a jejich studie

Italský vůdce Benito
Mussolini (fotka: 1943)

Císař Ota III, Mistr
ze školy kláštera
Reichenau (cca.
1000)

Úkoly (15.10.)

- **Četba textu: Concepts of Masculinity and Masculinity Studies, S. 11-38**
  - Proved'te textový rozbor: Kdo je autor?
  - Mezi jakými maskulinitami rozlišuje, jak vznikly?
  - Jak vypadá argumentační struktura? Co se vám líbí, co méně?
- **Najděte příklad pro jeden ze čtyř typů maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplikovitá, podřízená)**
  - Historický nebo současný: jak je prezentován (negativně/pozitivně?, žádoucí/nežádoucí? hierarchický?)
  - Připravte si krátkou ústní prezentaci (3-5 min.)
- **Četba pramene: Petrus Abaelard (1076 – 1142), Historia Calamitatum**
  - Kdo je Petrus Abaelard? Co je ‚Historia Calamitatum‘? O čem pojednávají úryvky?
  - Pokuste se číst pramen skrze optiku genderu, Proved'te kritiku pramene

Chcete takové muže?
Vize maskulinity podle
Vladimíra Putina (2019)

Úkoly (15.10.)

Chcete takové muže?
Vize maskulinity podle
Vladimíra Putina (2019)

- **Četba textu: Concepts of Masculinity and Masculinity Studies, S. 11-38**
  - Proved'te textový rozbor: Kdo je autor?
  - Mezi jakými maskulinitami rozlišuje, jak vznikly?
  - Jak vypadá argumentační struktura? Co se vám líbí, co méně?
- **Najděte příklad pro jeden ze čtyř typů maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplikovitá, podřízená)**
  - Historický nebo současný: jak je prezentován (negativně/pozitivně?, žádoucí/nežádoucí? hierarchický?)
  - Připravte si krátkou ústní prezentaci (3-5 min.)
- **Četba pramene: Petrus Abaelard (1076 – 1142), Historia Calamitatum**
  - Kdo je Petrus Abaelard? Co je ‚Historia Calamitatum‘? O čem pojednávají úryvky?
  - Pokuste se číst pramen skrze optiku genderu, Proved'te kritiku pramene

I. Masculinity studies

1. Začátky ‚maskulinity studies‘

- **50. léta 20. století:** průkopníci; sociologové a psychologové v severských zemích (Norsko)
- **První základ výzkumu téma:** absence otce v námořnických rodinách a její dopady na vývoj dětí
- **70. léta:** výzkum mužů v anglicky mluvících zemích jako **odpověď na vznikající feminismus** (=ve spolupráci s ženským hnutím a jejích tematikou)
- **80. léta:** Výzkum mužů a jejich **právního postavení** ve společnosti
- **Kritická mužská studia:** Z velké části vycházejí z **emancipačního přístupu**, částečně také z **feministického přístupu**; zpochybňují stávající modely rolí a sdílejí ústřední koncepty, které vycházejí z feministických přístupů k ženským a genderovým studiím

= **podobný problém, jako feminismus; tedy, co je vlastně muž/maskulinita?**

- **Maskulinita = praxe, tj. víc než role:** je to vztah nadvlády mezi muži a ženami a je spojena s dalšími mechanismy útlaku: Kromě toho je historická proměna dominantní maskulinity podmíněna příslušnými výrobními vztahy ve společnosti

Různé maskulinity:

- **Raewin Connell** (australská socioložka): Od raného novověku se vedle sebe rozvíjeli různé formy maskulinity
- **Dnes se rozlišují čtyři hlavní formy**
- **Hegemonická:** patriarchální formy maskulinity, genderová hegemonie se uskutečňuje se souhlasem/spoluprací ovládaných
- **Marginalizovaná:** příslušníci nedominantních tříd, etnických skupin
- **Komplicová:** pasivní podporovatelé hegemonie
- **Podřízená:** homosexuální/transgenderové koncepty maskulinity

Klaus Theweleit: Männerphantasien (1977/1978)

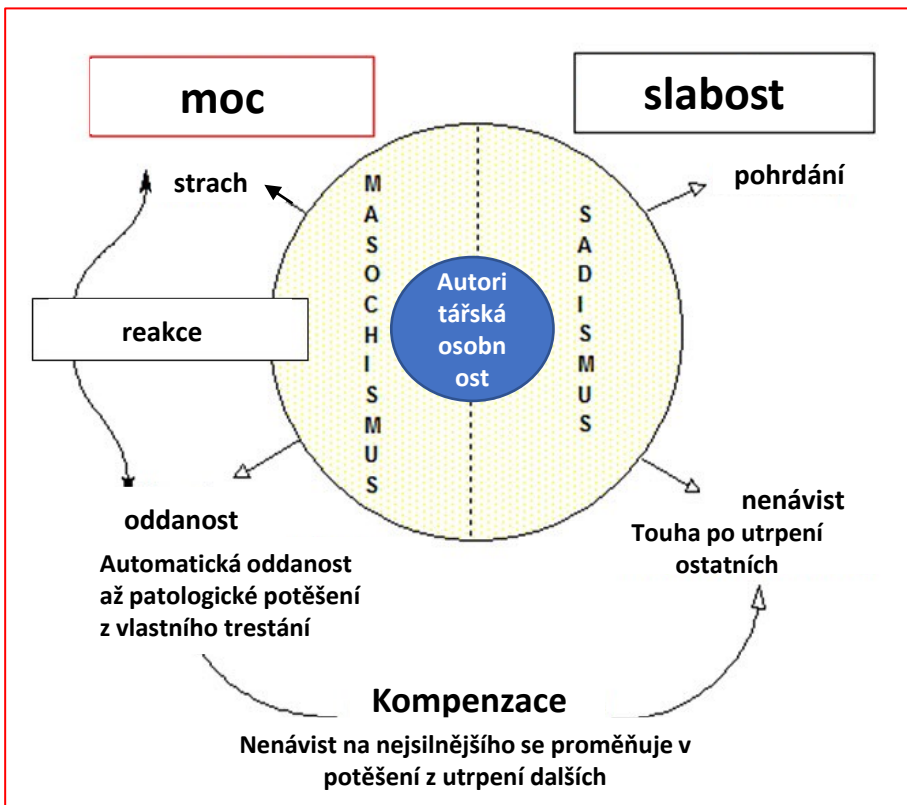
Fantazie o maskulinitě – mužské fantazie

- 1 174 tištěných stran, dílo orientované na koncepty psychoanalýzy, která zkoumá **fašistické vědomí a vojenský otisk ega**
- Čerpá z literatury německého Freikorpsu meziválečného období a provádí **literárně-psychoanalytickou analýzu maskulinity** v díle
- Citovaní (fašistoidní) autoři by stejně jako jejich hlavní postavy schopni mezilidských vztahů; jejich ego je zakrnělé není a není plně vyvinutým prostředníkem
- **Vše, co se vymyká autoritářské hierarchie, se setkává s obranou**
- „fašistický typ“ je však funkční z hlediska mezilidských vztahů, neboť bitím a vojenským drilem získal sekundární ego v podobě ‚pancíře‘, k jehož charakteristikám patří vojenská strnulost, a emocionální podchlazení

I. Masculinity studies

Kořeny: autoritářská osobnost

Výzkumný projekt „the authoritarian personality“ (1936-1945) na univerzitě v Berkley, společně s emigrovaným Frankfurtským institutem pro sociální výzkum (vedení: Teodor W. Adorno)

Výchozí teze:

- Autoři si kladou otázku, proč někteří jedinci přijímají antisemitské a etnocentrické myšlenky a jiní ne (v zájmu amerických židovských organizací)
- Etnocentrické a jiné předsudky nejsou falešné a konformní názory, které lze jednoduše korigovat; mají hlubší motivy
- Ti, k nimž se rodiče v dětství chovali autoritativně, si později sami vypěstují autoritativní povahu, kterou je téměř nemožné ovlivnit

Kritéria pro hodnocení fašistických tendencí ve společnosti:

- **Conventionalism** - lpění na statu quo
- **Authoritarian Submission** – ochotnost, pořídit se autoritě
- **Authoritarian Aggression** - tendence chtít trestat přestupky proti konvenčním hodnotám
- **Anti-Intracception** - odmítání subjektivních, imaginativních a estetických hodnot
- **Superstition and Stereotype** - pověrčivost, klišé, kategorizace a determinismus osudu
- **Power and Toughness** - ztotožnění se s těmi, kdo mají moc, přehnané zdůrazňování společensky schválených charakteristik sebe sama
- **Destructiveness and Cynicism** - všeobecné nepřátelství, znevažování ostatních lidí
- **Projectivity** - sklon věřit v existenci zla ve světě a promítat nevědomé emocionální impulzy ven
- **Sex** - přehnané obavy ze sexuálních činů

- **Sadomasochistický charakter** (ve vztahu k autoritě)
- potěšení z nadvlády nad slabší osobou, uspokojení prostřednictvím uplatňování moci - potěšení z podřízení se silnější osobě, uspokojení prostřednictvím poslušnosti
- Ztotožnění se s těmi, kdo mají moc, mu pomáhá zakrýt jeho podřízenost a bezmocnost

Úkoly (15.10.)

- **Četba textu: Concepts of Masculinity and Masculinity Studies, S. 11-38**
  - Provedte textový rozbor: Kdo je autor?
  - Mezi jakými maskulinitami rozlišuje, jak vznikly?
  - Jak vypadá argumentační struktura? Co se vám líbí, co méně?

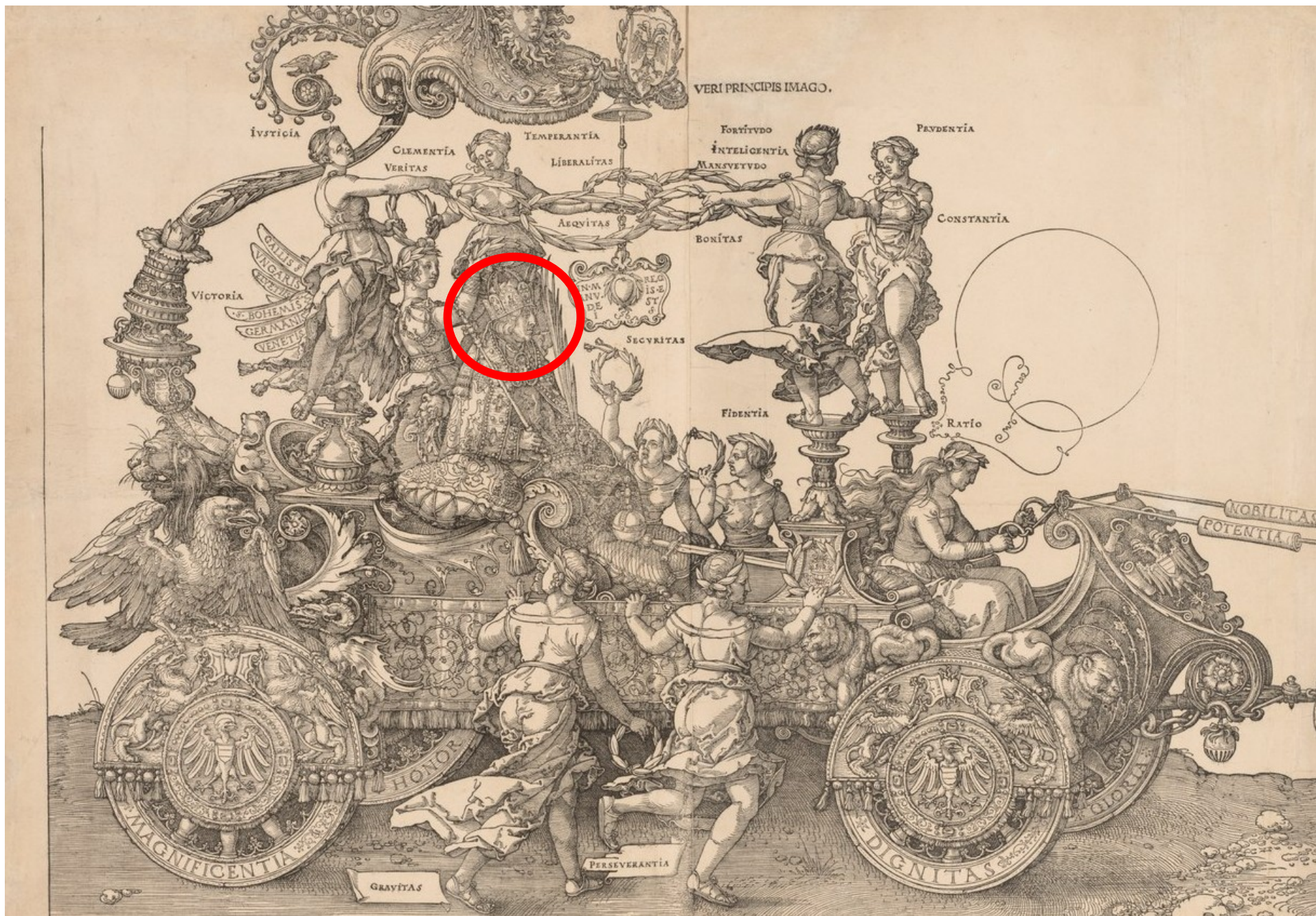
- **Najděte příklad pro jeden ze čtyř typů maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplikovitá, podřízená)**
  - Historický nebo současný: jak je prezentován (negativně/pozitivně?, žádoucí/nežádoucí? hierarchický?)
  - Připravte si krátkou ústní prezentaci (3-5 min.)

- **Četba pramene: Petrus Abaelard (1076 – 1142), Historia Calamitatum**
  - Kdo je Petrus Abaelard? Co je ‚Historia Calamitatum‘? O čem pojednávají úryvky?
  - Pokuste se číst pramen skrze optiku genderu, Provedte kritiku pramene

Chcete takové muže?
Vize maskulinity podle
Vladimíra Putina (2019)

II. různé maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplicitá, podřízená atd.)

Tento fantastický vůz vytvořil Dürer jako součást větší zakázky na vyobrazení císaře Svaté říše římské Maxmiliána I. (vládl v letech 1486-1519) v triumfálním průvodu. Panovník sedí v honosném voze na trůně, zatímco Vítězství drží vavřínový věnec nad jeho císařskou korunou. Na jejích opeřených křídlech jsou vypsána Maxmiliánova vojenská tažení. Téměř každá součást alegorického průvodu - od družiny doprovodných žen až po vavřínové věnce - má latinské označení popisující čestné vlastnosti ideálního panovníka. Vůz jede na kolech s nápisy Velkolepost, Čest, Důstojnost a Sláva. Jeho řidičem je Rozum, který vede spřežení dvanácti koní s otěžemi Vznešenosti a Mocí. Ctnosti Spravedlnost, Síla, Moudrost a Mírnost stojí na podstavcích rozmístěných kolem císaře. Maxmilián zemřel v roce 1519, dříve než mohla být ambiciózní zakázka dokončena. Dürer vydal Velký triumfální vůz vlastním nákladem s textem, který napsal jeho přítel Willibald Pirckheimer (1470-1530).

II. Typologie maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplikovitá, podřízená atd.)

II. Typologie maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplicovitá, podřízená atd.)

Josef Stalin, kamarád
všech dětí
(propaganda, 1936)

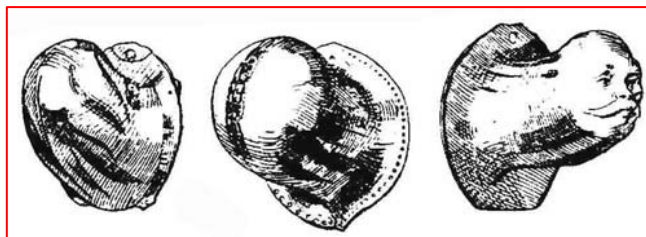

Adolf Hitler a dívka
(Heinrich Hoffmann,
bez datace)

II. Typologie maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplicovitá, podřízená atd.)

Hans Holbein, anglický
král Jindřich VIII.

Chránič
mužského
pohlaví, cca. v
modě do
konce 16. stol.

Kostýmová
zbroj
Albrechta
Hohenzollern-
ského,
zhotovená u
příležitosti
jeho sňatku s
Dorotou
Dánskou
(1526)

Chlapecké brnění; dvě brnění pro mladého Karla V.,
objednané jeho dědečkem Maximilianem I.

II. Typologie maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplikovitá, podřízená atd.)

Mladší Apollón učí
Hyacinta hrát na lyru -
Louis de Boullogne
(cca. 1700)

heteronormativní
Stereotypizace
(USA, cca. 1950)
zženštlý
homosexuál

Homosexuální
hypermaskulinita:
Tom of Finland

Úkoly (15.10.)

- **Četba textu: Concepts of Masculinity and Masculinity Studies, S. 11-38**
  - Provedte textový rozbor: Kdo je autor?
  - Mezi jakými maskulinitami rozlišuje, jak vznikly?
  - Jak vypadá argumentační struktura? Co se vám líbí, co méně?
- **Najděte příklad pro jeden ze čtyř typů maskulinity (hegemoniální, marginalizovaná, komplikovitá, podřízená)**
  - Historický nebo současný: jak je prezentován (negativně/pozitivně?, žádoucí/nežádoucí? hierarchický?)
  - Připravte si krátkou ústní prezentaci (3-5 min.)
- **Četba pramene: Petrus Abaelard (1076 – 1142), Historia Calamitatum**
  - Kdo je Petrus Abaelard? Co je ‚Historia Calamitatum‘? O čem pojednávají úryvky?
  - Pokuste se číst pramen skrze optiku genderu, Provedte kritiku pramene

Chcete takové muže?
Vize maskulinity podle
Vladimíra Putina (2019)

III. Petrus (Petr) Abélard (1076 – 1142)

- francouzský intelektuál (nominalista) raně scholastický logik, filozof a teolog
- jeden ze zakladatelů dialektiky a metody disputace

Biografie:

- Narodil se na rodovém hradě v Le Pallet, blízko od Nantes
- Jeho otec: Hradní pán a rytíř (nízká šlechta), Petr se nestal rytířem pustil se - s otcovým souhlasem - do studia
- Jeho prvním učitelem byl (nominalista) Roscelin z Compiègne, dále se učil v Laonu (jeho učitelem zde byl Anselm z Laonu) a v Chartres
- Na pařížské univerzitě byl jeho učitelem realista Vilém z Champeaux, kterého však Abélard v disputaci dostal do úzkých
- Od roku 1113 studoval teologii u Anselma z Laonu, kde se situace opakovala

= Brilantní logik a v diskusi často přiváděl do úzkých i slavné učitele. To na jedné straně přitahovalo studenty i známé teology a biskupy zdaleka

= Na druhé straně to dráždilo starší mistry, kteří mu možná záviděli a občas i bránili v samostatných přednáškách

Abélard s Héloisou,
francouzský rukopis ze 14. stol.

- Stal se soukromým učitelem Héloïsy, neteře zámožného kanovníka Fulberta, do které se zamiloval, ten si toho všiml, až když byla těhotná
- Abélard ji poslal do Le Pellet ke své rodině, kde se jí narodil syn Astrolabius; snažil se o smír s Fulbertem
- Nabídl tajný sňatek s Héloïsu; dívka se tomu bránila, protože by to poškodilo jeho pověst
- Fulbert zdráhavě souhlasil, ale na dívku přesto naléhal, aby Abélarda opustila
- Abélard ji poslal do kláštera v Argenteuil
- To Fulberta rozzlobilo, protože to pokládal za pokus vyhnout se otcovským povinnostem
- Dal Abélarda přepadnout a vykastrovat
- Abélard se stal mnichem v Saint-Denis Héloïsa musela odejít do kláštera v Notre-Dame d'Argenteuil; zůstali celoživotně v písemném kontaktu

= Svůj příběh zpracoval ve spise „Příběh mých pohrom“ (Historia Calamitatum) který reprodukuje jeho pohled

= Jejích korespondence , která se týkala především teologických otázek, dává ale též náhled do myšlení Héloïsy

Úkoly (22.10.)

- **Četba textu: Michel Foucault, subject and power, S. 777-795**
  - Proveďte textový rozbor: Kdo je autor?
  - jaké hlavní myšlenky se v textu objevují?
  - Proč je důležité, zabývat se vztahem řádu/moci a individua/tělesnosti?
- **Četba textu: Umberto Eco (Ur)fascism, 1995, S. 1 - 10**
  - Kdo je Umberto Eco?
  - Jakým způsobem charakterizuje fašismus? Které body uvádí?
  - Kde se text protíná s tezemi Foucaulta?
  - jak souvisí z genderovou tématikou?
- **Vyhledejte vlastní příklad pro ,ovládání těl subjektů´ (historický nebo současný)**
  - Připravte si krátkou ústní prezentaci (3-5 min.)

Military porn
Paráda Wehrmachtu
(cca. 1942)

